

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben hához hordva:	Vidéken postai szétküld:
Egész évre . . . 12 frt	Egész évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6 "	Fél évre . . . 7 "
Negyed évre . . . 3 "	Negyed évre . . . 3.50
Egy óra . . . 1 "	Egy óra . . . 1.20

Kiadóhivatal:

As „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat h. petit sor egyszer . . . 6 kr. Bélyegdíj külön . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 4 kr. Nyilvánt. sora . . . 15 "

Szerkesztőség:

As arad-osanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szerkesztési részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Néplázítás.

Arad, deczember 29.

Nem a laczfalusi hazaáruló pópáról van szó, egyáltalán nem is oláh papokról, akik tulságos fajszeretetük elfogultságában és vak szenvedélyében tagadják a fennálló államtörvények érvényét, s felebbeznek a magyar királytól az osztrák császárhoz azért, mert ott jóhiszeműleg népek külön érdekeit biztosabban vélik ápolhatni. Nem ilyen fanatikusról a fajszeretnek van szó, nem ilyen oláh papokról, hanem olyan magyar katolikus papokról, akik nem törődve népek, hazájok belbékéjével egy külső hatalom eszközeivé adják oda magokat, egy olyan hataloménak, melynek bevallott célja a magyar törvényhozás szuverenitását meg alázni, a magyar állam békés fejlődését megakadályozni s az országban mindinkább elharapódzó felekezeti közötti villongásokat és küzdelmeket állandósítani, hogy ennek révén az európai békét, mely ama hatalomnak terhére van, egyik legerősebb oszlopában, Magyarországon megingassa.

Az Apponyi-párt hivatalos organuma, a klerikális „Pesti Napló” a katolikus papság mozgalmait kárörvendő önelégültséggel regisztrálva tudósítását mulatságos naivitással így vezeti be: „Mielőtt a kormány egyházpolitikai javaslatait koncipiálta volna a főrendiházban bejelentett katolikus akció bontogatni kezdi szárnyát s vidékenként nyílt állást foglal a kormány egyházpolitikai programjával szemben.

És éppen ebben rejlik a mozgalom bűnös célzatu természete, hogy megindított ez a néplegalsó rétegeitől kezdve a legfelsőbbekig, és üzetik a nép legszenőbb érzelmeinek, a vallásosságának a politikai szenvedélyek iszapjába keverése által; megindított, mielőtt a kormány propozícióiból kitűnnék, hogy valóban érintik-e azok a katolikus hitelveket, megindították daczára annak, hogy a kormány előre kijelentette, hogy javaslatai semmiféle felekezet egyházi beléletének eddigi szabadságát korlátozni nem fogja, hogy senkinek lelkiismeretén, vallásos érzelmein erőszakot tenni nem fog.

Valósággal, még tisztességes ürügyet sem találva, de nem is keresve a vallásos érzelmek fölháborításának, a felekezetek egymás és az állam elleni uszításának, a tömeg fanatizálásának átkos mozgalmát bontogatni kezdi szárnyát, miként az apokalipszis Leviathanja, hogy megbontsa Szent-István birodalmának vallásbékéjét, feldulja ezrek és ezrek lelkiismeretének nyugalmát, ellentétbe hoztván hite a hazaszeretetet és törvénytisztelettel, és időelötti határát szabja az ország föllendülése és virágzása üdvös korszakának.

Pozsonyban s egyebütt is az egyházi

szószékből izgatják a népet, a székesfehérvári püspök misék után a polgári házasság ellen közimák tartását rendeli el, és ennek példáját követik mások is.

Elöl jár az áldatlan harcban a sopronmegyei katolikus papság; ezé a szomorú dicsőség, hogy a vallási forradalomnak országos szervezetét megindította. A kerületi ülésből kelt hét gyászmagyar felhívására tegnap megtartották kétszáz katolikus pap és egy pár világi ember részvételével az előértekezletet, melynek célja volt a február 20-án tartandó nagygyűlést előkészíteni, hogy ez azután országos katolikus gyűlést megtartsát szervezze.

Az említett előértekezlet rezolúciói valóban jellemzők. A februári rendelet és a 68-iki törvény megszüntetését követeli, egyben pedig visszautasítja az ezen módosításokkal járó garanciáit a felekezeti közti békének, a világi anyakönyvvezetést és a polgári házasságot, mintha Magyarországon katolikusokon kívül más felekezetheliek nem is volnának.

A törvényes rend, a törvényhozás függetlensége ellen szervezett ilyen izgatásokat kellő korlátai közé szorítania első sorban a kormány feladata. Nem csak joga, de kötelessége ez, jöjjön a lázítás akár a bécsi, akár más zarándokok részéről. De nem egyedül az állami rend, hanem a valláserkölc oltalma szempontjából is szükséges az erélyes föllépés. A hol a főpapság nem tudja vagy nem akarja megakadályozni azt, hogy a hivek vallásos érzelmei a politikai küzdelmek sarában meghurczoltassanak, ott a kormánynak, mint a közrend és közérkölc szintén hivatott őrének, kell résen állania.

Azonban remélhető, hogy a soproni izgatónak mozgalmát nem fog nagyobb hullámokat verni, és elszigetelten fog állani, remélhetjük ezt annál inkább, mert úgy a fő-, mint alpapságunk tulnyomó többsége hazafias érzelmi, és egyháza érdekeit megtudja egyeztetni hazája érdekeivel; erre enged következtetnünk azon körülmény is, hogy a helytelenül ugynevezett katolikus-mozgalom eddig idegen nevelésű és érzelmi főurak és egy oly kerület katolikus papsága körében öltötte a rendszeresen szervezett izgatás jellegét, mely a határszélen van, és német.

De ha tényleg sikerül a lázítást az egész országban szervezni és lángra szítani, akkor másodsorban a világi katolikus hazafiak kötelessége lesz a soproniak terve szerint országszerte alakítandó katolikus körök mellé hazafias katolikus köröketszerveznie, melyeknek feladatuk lesz az egyházi és világi hatóságok iránti tisztelet és engedelmesség mellett megakadályozni azt, hogy

a hívők vallásos érzelmei hatalmi és politikai célok bősztított országos lázítások eszközeivé aljasittassanak.

Belföld.

Közigazgatási bíráskodás.

A közigazgatási bíráskodásról szóló törvényjavaslatot, a mely a jövő év elején kerül a parlament elé, most revidálja Hieronymi belügyminiszter és Andrássy Gyula gr. államtitkár.

A bírói letétek kamatlábiának leszállítása.

Wekerle Sándor mint pénzügyminiszter és Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter 45,788. igazs. ü. min. sz. a. rendeletet bocsátott ki, mely a megváltozott pénz- és hitelviszonyokra való hivatkozással a készpénzbeli bírói letétek kamatlábiát visszaható erő nélkül 1893. jan. 1-től számítva 4%-ról 3 1/2%-ra szállítja le. A már letétben levő pénzek a jelzett naptól kezdve természetesen szintén 3 1/2%-al foguak kamatozni. Ezzel egyidejűleg egy másik hasonló rendelet a bírói letétpénztárakban kezelt közjegyzői biztosítékok kamatlábiát ugyancsak 1893. jan. 5%-ról 4 százalékra szállítja le.

A legutolsó sajtótárgyalás.

— Barabás contra Barát Ármín. —

I.

Legördült a függöny . . .

Most már csak azt mondhatjuk az aradi esküdtszékre, hogy: fuit.

Többé nem lesz Aradon sajtótárgyalás, hanem peres ügyeinket elvisszszük a szomszéd Nagyváradra, a mely telhetetlen gyomrával ezt az intézményt is elhalászta tőlünk a királyi tábla révén.

Ez az egy veszteség az, melyet Arad polgársága — nem fájlal, minek már a városi közgyűlésen is élénk kifejezést adott. Tudvalevőleg a bizottsági tagok harsányan megéljenezték az igazságügyi miniszter leírását, melyben tudtul adta, hogy 1893. január 1-jével az aradi esküdtszék megszűnik, befejezi működését s hogy az aradi sajtóügyek a jövőben Nagyváradon intéztetnek el.

S az éljenzés indító okát megértettük. Mert bizony az esküdtszéki tagoknak nem volt valami kellemes reggeltől estig, néha éjfélig ott csücsülni az ósdi törvényszéki teremben minden szó, minden mozdulat nélkül. Elmulasztani a jó polgári ebédet, ebéd utáni komóciót, kávéházat, tüzetet, irodát, mindezekért pedig törvényt űlni perlekedő felek dolgában, melyek közül kilencz tízedrész nem is aradi, hanem temesmegyei volt.

Hogy minő kellemes benyomást tett a legszébb állampolgári jogukat gyakorolni hivatott aradi esküdtekre a tudat, hogy a tegnapi sajtótárgyalás a legutolsó, legjobban dokumentálja az a körülmény, hogy a jogaik érvényesítésére s állampolgári kötelességük teljesítésére 100, mondd száz forint pénzbírság terhe alatt beidézett esküdt urak nagy része nem jelent meg.

No de tárgyalás előtt annál jobban mulattak azok, akik megjelentek, látva, hogy minő erőlködést kellett kifejtetni, hogy egy félórás késedelemmel a törvényszéki folyosón, iktatókban és a pertárban összefogdosassák a megkivántató esküdt-masszát.

Pedig az aradi sajtóbírósg hatyudala, vagy inkább hatyu-verdiktje a maga nemében igazán érdekes s csaknem páratlanul álló volt az aradi sajtóügyek történetében. A midőn ugyanis az esküdtszék egyhangu határozatával elítélte Barát Armin temesvári lapszerkesztőt Barabás Béla dr aradi ügyvéd orsz. képvis. nyilvános meghurcolásáért s a sajtóbírósg elnöke a büntetés kiszabására nézve indítványtételre szólította fel magánvádolt, Barabás kijelentette, hogy megelégszik azzal az elégtétellel, a melyet neki egyhangu verdiktjével az aradi esküdtszék nyújtott, nem kívánja Barát megbüntetését és kéri az eljárás megszüntetését.

A sajtóbírósgnak magánvádolt indítványa értelmében hozott határozatát a közönség megéljenzte.

Magán a verdikten kívül még egy nevezetes és jelentős mozzanata volt a tegnapi sajtótárgyalásnak, Ott rubay Károly törvényszéki elnök bucsuztatta el magvas, szabad szellemű beszédben az esküdtet és a közönséget a sajtóbírósgtól. Beszédét lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük.

Az utolsó sajtóper lefolyását a következő részletes tudósításunkban adjuk:

II.

Fél 10 órakor foglalt helyet a teremben a sajtóbírósg, melynek elnöke Ott rubay Károly, szavazó bírái Köllér János és Daniel Lajos, jegyzője pedig Babó Andor voltak.

Az esküdtszék a következőleg alakult meg: Wechsler József, Rosenberg Károly dr, Steinitzer Pál dr, Grünwald Ferencz, Wadowszky Gusztáv, Réthy Viktor, Nemess Zsigmond dr, Salai Béla dr, Bettelheim Manó, Fényes Kálmán dr, Gelényi Ernő, Klapok Alajos rendes, Ring Béla dr és Plopu György dr pótagok.

Elnök, miután Barát Armin sem személyesen, sem jogi képviselő által nem jelent meg, a tárgyalást vádlott távollétében, a sajtótörvény 46. §-a alapján megtartani rendeli. Az általános kérdésekre jegyzőkönyvből olvassa fel a feleletet, hogy Barát Armin illaván született, 30 éves, családos s az inkriminált cikkek szerzője.

Felolvastattott ezután Barabás Béla dr vádlevele, melyben Barát Armin a terhére a „Temesvári Zeitung” 1891. évi április 18. és 19-én megjelent 88. és illetve 89-ik számaiban elkövetett s a btkv. 258., 259. és 260. §§-aiba ütköző és a 277-ik §-ában minősülő rágalmas és becsületsértés vétsége miatt vád alá helyezni és megbüntetni kéri.

Miután vádlott a tárgyaláson meg nem jelenvén, előleges nyilatkozatra felhívható nem volt, felolvastattak a „Temesvári Zeitung” április 18. és 19-én megjelent számaiban foglalt „Zum gesterigen Pressprocess” s illetve „Die Naheklänge des Pressprocesses” című elott megjelent inkriminált cikkek.

Elnök kéri a magánvádolt, kíván-e a bizonyítási eljárásra vonatkozólag valami előterjesztést tenni.

Barabás két okmányt kér felolvastatni, melyek közül az egyikben ifj Steiner Károly és Reiner Adolf temesvári hírlapírók, — a kiket a Barát Armin által ellenük indított sajtóperben az esküdtszék előtt védelmezett, — jelentik ki, hogy azon kifejezéseket, melyeket védbeszédében Barabás használt s a melyeket Barát sértőknek talált, ők kívánták a kezeik közt lévő bizonyítékok alapján alkalmazni. A másik felolvastatni kért okmányt Barabás Béla dr állította ki a tőle Barát megbízásából lovagias elégtételt kérő segédek előtt, kijelentvén, hogy a védelemben használt sértő kifejezéseket ügyfelei kívánságához képest hangsúlyozta ugyan, de nem tette magáévá s így neki azokhoz semmi köze.

A sajtóbírósg ez okmányok felolvasását elrendelvén, azok felolvastattak, mire elnök a bizonyítási eljárást berekeszti s felhívja magánvádolt védbeszédének előterjesztésére.

Barabás Béla dr magánvádolt röviden, tárgyilagosan adta elő a vádat. Barát sajtóper indított ifj. Steiner Károly és Reiner Adolf ellen. Vádlottak őt bízták meg védelmükkel, melynek folyamán elmondta a rendelkezésére állott adatokat. Tárgyalás után Barát megírta ellene az inkriminált cikkek, melyekben becsületsértő és meggyalázó kitételekkel rohant ki ellene. Taglalja az ellene szórt rágalmasokat és keresetlen gorombasággal megírt becsületsértést és gyalázkodást tartalmazó cikkek s kijelenti, hogy Barát még azzal tetézte sértését, hogy azon lappéldányokat, melyekben az inkriminált cikkek megjelentek, megküldötte nemcsak az esküdtszék tagjainak, hanem a törvényszék tagjainak is. Nem mond Barát semmi rosszat, mert nincs jelen s nem védelmezheti magát, kéri az esküdtet, hogy tegyék félre iránta érzett rokonszenvéket és ellenszenvéket s az igazság alapjára helyezkedjenek, vétke-e Barát Armin, vagy nem?

Elnök tőle már megszokott tapintatossággal reasummálván a tárgyalás eredményét, az esküdtet lelkiismeretes ítélkezésre figyelmezteti s felolvastatja előttük a következő kérdőpontokat.

1. Barát Armin szerzője-e az április 18. megjelent cikkeknek, vagy nem?

2. Barát Armin szerzője-e az ápr. 19-én megjelent cikkeknek, vagy nem?

3. Foglaltatik-e az első cikkben a btkv. 258. §-ába ütköző s 259. §-ában minősülő rágalmas, vagy nem?

4. Foglaltatik-e a másodikban, avagy nem?

5. Foglaltatik-e az első cikkben a btkv. 261. §-ába ütköző s a 259. §-ában körülírt módon közzétett becsületsértés, vagy nem?

6. Foglaltatik-e a másodikban, vagy nem?

7. Vétke-e Barát az első cikkért rágalmas vétségében, vagy nem?

8. Vétke-e a második cikkért rágalmas vétségében, vagy nem?

9. Vétke-e az első cikkért becsületsértés vétségében, vagy nem?

10. Vétke-e a második cikkért becsületsértés vétségében, vagy nem?

Az esküdtet visszavonultak s rövid tanácskozás után, pontban 11 órakor Grünwald Ferencz az esküdtszék elnöke olvasta fel az esküdtszéknek mind a tíz kérdésre egyhangulag adott igenlő válaszát.

A verdiktet a közönség megéljenzte.

Elnök felhívta magánvádolt, hogy a büntetés kiszabására nézve fennálló indítványozási jogát érvényesítse.

Barabás Béla dr megköszöni az egyhangu verdiktet, melylyel azok az esküdtet szolgáltattak neki fényes elégtételt, a kik őt ismerik. Nem bosszúra szomjuhozott, a midőn a sajtóbírósgához fordult, hanem becsületét akarta megvédeni. Célját elérte s így indítványozási jogát gyakorolva a Barát ellen emelt vádát a btkv. 116 §-a alapján visszavonja, nem kívánja Barát megbüntetését és kéri az eljárás megszüntetését.

Elnök a további eljárás megszüntetését tárgyaló sajtóbírósgági ítéletet nyomban kihirdette.

A sajtótárgyalásnak d. e. negyed 12 óra körül vége volt.

A nagylaki választás.

— Levél Csánádból. —

Makó, december 29.

Ma, december 30-án választja meg a nagylaki kerület parlamenti képviselőjét.

Ma dől el a kérdés: vajjon Hieronymi Károly belügyminiszter, avagy dr Múlek Lajos hódította-e meg a többséget abban a kerületben, mely sok éven át támogatta képviselői által a kormányt, de aztán a függetlenségi párt hívének adott mandátumot, míg végre megint a szabadelvű párt jelöltjének adott elsőbbséget.

A függetlenségi párt nagy zajjal dolgozik jelöltje mellett. Eötvös Károly, Juszt Gyula, Babó Emil s még egy

csomó képviselő biztatja a választókat. Mindennek dacára Múlek Nagylakon, mely a választásra döntő befolyást gyakorol, alig számíthat 100—120 szavazatra. A választók tömegesen napról-napra Hieronymi zászlaja körül csoportosulnak. Az ellenzék főfészke, Cs.-Palota is okosabb szavakra kezd halgatni. Általános az a vélemény, hogy a választás napján Múlek Lajos dr szavazásában viszsza fog lépni.

A szabadelvű párt kevesebb zajjal, jobban mondva zajtalanul működik.

Jelöltje megtiltotta a korteskedést s kijelentette, hogy megválasztása esetén sem fogadja el a mandátumot, ha a választás nem lesz „kifogástalanul tisztaság”; de kijelentette azt is, hogy még akkor is a nagylaki kerület képviselőjét fog adja el, ha Nagy-Tapolcsányban ugyan csak az ő javára dőne el a választás.

Ez a két kijelentés aztán nagyobb hatással volt a kerületben, mint akármilyen más, eddig nagyon is hatályosnak bizonyult korteszköz. Mert a belügyminiszter szavai mindenki előtt világossá tették, hogy ő komolyan veszi ígéretét, hogy t. i. a választások tisztaságát törvénnyel szándékozik biztosítani; de bizonyítanak fölfogásának emelkedettsége mellett is, tanuskodnak arról, hogy előtte nem egyforma értékkel bírnak a vásárolt és a bizalomból följáró mandátumok.

Programbeszédet nem mondott s nem fog mondani Hieronymi Károly. Fölösleges fáradság volna is ez attól a férfitól, ki egyik tagja annak a kormánynak, melynek programja ismeretes s különösen ismeretes programjának az a része, melynek megvalósítására éppen Hieronymi Károly, a belügyminiszter vállalkozott.

S azután hosszú és fényes mult van már Hieronymi Károly mögött. Nagy szerep jutott neki évtizedeken át a közélet terén s ő minden időben megfelelt a képességeihez, szorgalmához fűzött várakozásoknak.

A nagylaki kerület szabadelvű párti választóinak tehát nem kell magától Hieronymitól hallaniok azt, hogy minő elveket képvisel ő a parlamentben mint pártember, minő célokat tűzött maga elé mint miniszter s minő törekvéseket fog támogatni akkor, ha megszünt miniszter lenni s ismét mint egyszerű képviselő foglal helyet a parlamentben. Azok az elvek, azok a célok, azok a törekvések általánosan tudva vannak.

A kik egyetértének azokkal, fölemelt fejvel léphetnek az urna elé, hogy szavazatukat Hieronymi Károlyra adják.

A szavazás két helyen fog történni. Az egyik helyen Füzeséry Kálmán elnök vezeti a választást, a másik helyen Bartholomeidesz János küldöttségi elnök elnököl.

A rend fönntartásáról katonaság fog gondoskodni.

Tanügy.

Az iskolaszék ülése.

Aradváros iskolaszéke tegnap délután 4 órakor ülésezett a városház emeleti kistermében. Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester elnöklété alatt jelen voltak: Millig József iskolafelügyelő, Szöllőssy Károly, Brusch Alajos, Schusztér Illés dr, Bing Vilmos, Fischer Adolf, Marschall Lajos, Schöpkesz Ede, Polák Gyula dr, Institoris Kálmán és Bonts Aurél jegyző.

Salacz Gyula elnök az ülést megnyitja, mely után Millig József jelenti, hogy Salacz Gyula polgármester megkezdte a gazdasági szék, hogy a szükséges iskolai szerek beszerzése végett hirdettessen árlejtést, melyre nézve az a szerződést Roth testvérek czéggel kötötte meg. Csak azt a kérdést tárgyalták, hogy hány évi időtartamra kötéssék az, miután egy évre szóló szerződés esetén az árleengedés 18 százalék, három évi esetén pedig 22 százalék. Ez utóbinnál a tiszta nyereség 4 százalék. A három évre szóló szerződés megkötésével az ügyesség kerestetik meg.

Az iskolaszék november hó 24-én tartott ülésének zálogolási jegyzőkönyve alapján a tandíjhátralékok behajtása iránt intézkedtek,

de miután az lehetetlen volt, a 256 frt leiratását kéri. A múlt télén előterjesztett hátralékok egyrésze be lett hajtva. A leiratást elrendelték.

Szóba került, hogy az aradvárosi polgári leányiskola számára, mely államilag segélyezett intézet, a megszavazott segélyösszeg még nem érkezett meg. S a l a c z Gyula a megismerést feleslegesnek tartja, miután a pénz ezen évre a 1892-iki budget elfogadása után lett utalványozva, s így a jövő évre valószínűleg az 1893-iki budget megszavazása után kapják meg a pénzösszeget.

Millig József a szünnapokra vonatkozólag tesz előterjesztést. A polgári fiú- és leányiskolákban 57 nap volna a rendes szünnap, de miután az előadások délelőtt vannak tartva, 114 félnap esik szünidőre. Majd a nagyobb szünetek beszámításával a teljes szün 165 nap, a községi iskolákban 174 és fél, a női ipariskolában pedig már 234 nap szünidő van, s csak 131 szorgalmi nap.

B i n g nem helyesli az iskolákban jelenleg alkalmazott munkafelosztást, t. i. hogy az előadások 7 órakor kezdődjenek a nyár folyamán, s a gyermek 4 óra hosszáig legyen kénytelen egyfolytában ülni. Ez helytelen egészségi szempontból, de meg azért is, mert így a tanuló délutánja a tetlenségnek van szentelve, s a szülő kénytelenek a gyermekre felügyelni. Ő már sok oldalról hallott e rendszer ellen panaszt felmerülni, és az iskolaszékhez való kérvény benyújtását is proponálta az illetőknek.

S a l a c z e panaszokról nem tud semmit, de igenis vett számos üdvözlést az új rendszer életbeléptetése után. A gyermekek különben sem töltik egyfolytában a 4 órát, mert a negyedórai közők alatt felfrissítik magukat. Maga részéről szívesen nyit meg ívet, melyen az új rendszer ellen panaszkozó szülők aláírhatják magukat, s kellő számú jelentkezés esetén intézkedhetnek.

Majd a kisdédvők számára megszavazott városi segély kiutalványozását határozták.

Olvastatott R o b o z József előterjesztése aziránt, hogy a közgyűlés kérvényezze a miniszteriumnál azt, hogy az évenként humánus czélra tartott sorsjáték jövedelméből a m a t h m á r y fennálló aradi süketnéma iskola is segélyeztessék, miután Aradváros közönsége nagyon ki van merítve. Ez elfogadott, s az ügyben az iskolaszék a közgyűléshez fog átirni.

Ezután pár apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

Az aradi esküdtszék bucsuztatója.

— december 29.

Nevezetes mozzanata volt a tegnapi utolsó aradi sajtótárgyalásnak O t t r u b a y Károly törvényszéki elnök beszéde, melylyel az esküdteteket és a közönséget elbucsúztatta az aradi sajtóbírósgától.

A B a r a b á s - B a r á t ügyben hozott sajtóbírósgai ítélet kihirdetése után, a következő szabad szellemben tartott s általános tetszéssel fogadott beszédet mondotta.

Az igazságszolgáltatás egy fontos fejezete záródik le ma, mert a mint tudva van, igazságügyminiszter ő nagyméltóságának magas rendelete folytán az aradi kir. törvényszék sajtóbírósgai hatásköre a f. év végével megszűnik.

Mégis nem vélek tévedni, amidőn azt állítom, hogy alig lesz Aradon valaki is, a kire nézve ez nagy keserűséget okozna, mert nagy terhet ró ez intézmény a polgárookra is, kiknek soraiból választatnak az esküdteteket, — a bíróságra is egyaránt.

Ha azon terhes szolgálat, a mi az esküdtre vár, arányban állana mindig az ügy fontosságával, a melyben verdiktet kell mondania, úgy nem volna e részben szavam; de a midőn csekély jelentőségű becsületsértések miatt, a melyet az egyes bíró alig egy óra alatt minden feltűnés, minden megerőltetés nélkül elvégez, az esküdteknek napokat, néha éjszakákat is kell nem éppen keleti kényelemmel berendezett ülőhelyükön tölteniök, midőn ily alárendelt jelentőségű kérdések eldöntése végett egy nagy apparátus hozatát mozgásba, mely 60—60 polgár mozgósítását igényli, a midőn a legminutiosusabb figyelemmel elárult és érthetetlen formalitások pontos megtartása

felett kell örködni, akkor ezen intézmény valóban megérett arra, hogy tetemes módosításon menjen keresztül, s akkor annak elvesztésén nincs mit bánkodnunk.

1872. év óta számtalanszor volt tanuja e terem, hogy az aradi esküdteteket nemes hivatásukat hazafias törekvéssel, buzgalommal, odaadással, mely bölcseséggel gyakorolták s bátran merem mondani, hogy követésre méltó példát szolgáltatottak azoknak, kik e tisztet helyettük másutt fogják gyakorolni s midőn most ez utolsó esküdtszéki tárgyalást befejezném, kedves kötelességet teljesítek, ha önöknek, mint az aradi esküdtszékösszege képviselőinek nemes buzgalomukért és sikeres működésükért az igazságszolgáltatás nevében köszönetemet és elismerésemet nyilvánítom.

Ezen utolsó aradi esküdtszéki tárgyalást ezennel bezárom.

A közönség élénken megélenezte az elnök szavát s a tárgyalás véget ért.

Az aradmegyei takarékpénztár rendkívüli közgyűlése.

— December 29. —

Nagy fontosságú közgyűlést tartott tegnap délután az aradmegyei takarékpénztár, melyen a részvényesek nagyszámú megjelenése leginkább bizonyította az érdeklődést. A tárgy az eddigi részvénytőke felemelése, s ezzel kapcsolatban az alapszabályok egy paragrafusának módosítása. A jelen voltak úgy az előbbi, mint az utóbbi pontot közlekedéssel vették tudomásul, miután belátták, hogy az úgy az intézet, mint saját jól felfogott érdekükben lett proponálva. Az ülés lefolyásáról adjuk a következő részletes tudósítást:

S z a t h m á r y Gyula alispán elnökle alatt jelen voltak:

Hász Sándor, Varjassy József, Dániel Gergely, Neuman Ede, Wadowszky Gusztáv, Ring Géza, Bender György, Hezel Bernát, Walder Ignác, Blau Bernát, Friedrich György, Pászto Ignác, Lamberger János, Braun Mór, Kohn Zsigmond, Erney Gyula, Mayer Miksa, Zemplényi Sándor, Friedmann I., Frichnan Lajos, Friedmann Ede, Lustig A., Steiner Adolf, dr. Rosenberg Miksa, Braun Ede, Szuchy József, Neuman Dániel, Kristóry János, Dániel László, Heeger Ernő, Wannay János, Tedeschi Viktor, Eles Armin, Réthy Lipót, Nyisztor József, Kornay Károly, Wally György, Illmann Ottó.

Elnök S z a t h m á r y Gyula alispán üdvözlő a megjelent részvényeseket, s miután konstatalja, hogy a szabályszerűen összehívott rendkívüli közgyűlésen 40 részvényes, 168 részvény képviselőjében van jelen, az ülést megnyitottnak nyilvánítja. A jegyzőkönyv vezetésére H e e g e r Ernő dr. ügyészt, a hitelesítésre pedig V a n n a y János, R o s e n b e r g Miksa, L u s z t i g A. részvényeseket kéri fel. Majd előadja a közgyűlés czélját, melynek illusztrálására elégségesnek tartja az igazgatóság javaslatának felolvasását.

A javaslat, mely a részvénytőke felemelését czélozza, a következő.

Tisztelt közgyűlés!

A t. részvényesek bizalmából betöltött tisztsgünkben folytonosan intézetünk anyagi és erkölcsi érdekeinek hathatós előmozdítására irányítván törekvéseinket, örömeinkre szolgált, amidőn számos részvényes részéről nyilvánított óhaj buzdított egy oly — általunk már régebben tervezett — művelet gyors keresztülvételére, a mely hivatva van intézetünknek nemcsak eddig kivívott posztóját biztosítani és megszilárdítani, hanem utját is egyengetni a további előrehaladásnak és fejlődésnek.

A mai rendkívüli közgyűlés ezen tervezett művelet megvalósíthatása czéljából hivatott össze, melyre mézve iudokolt indítványunkat következőkben tesszük meg:

Fölösleges volna a t. részvényesek, mint intézetünk fejlődésének figyelmes és érdekelt megfigyelői előtt ismételt hangsúlyozni azt az öröndetes haladást, melyet intézetünk az utolsó 10 év alatt rorgalom és üzleti tevékenységének fokozása tekintetében tett, de miután az eddig elért eredményt sem intézetünk czélját elértemek, sem hivatásunkat végletesen betöltöttnek nem tekintjük, elérkezettnek látjuk azt az időpontot, amidőn a további hathatós működés érdekében az azt

előmozdító eszközök beszerzéséhez kell folyamodnunk.

Hivatását intézetünk kellően úgy töltheti be, ha emberi számítás szerint szilárdnak elismert alapokon nyugszik, ha az iránta nyilvánuló bizalom saját erejében gyökerezik, ha lépést tart a haladó kor követelményeivel, ha üzletkörülnék fejlesztését aggodalom nélkül alkalmazhatja minden irányban a gazdasági élet fejlődését befolyásoló viszonyokhoz, és ha az ezekkel való sokoldalú összeköttetéseiben nem bénítja meg erőki-fejtésében saját gyengeségének érzete.

Törekvésünk eddig is mindig az intézet anyagi erejének gyarapítása volt; ebben látván többi között egyik főköllékét ama bizottságnak, mely minden váratlan esély káros következményeitől megóvni képes; de intézetünk fejlődésével még sem tudtunk tartalék-tőkéink megfelelő szaporításával kellő lépést tartani. Ma, midőn a takarékpénztár betétálladéka a 4 milliót megközelíti, erkölcsi kötelességünk az intézetünk iránt nyilvánuló bizalomnak oly megnyugvást nyújtani, hogy sikeresen lehessen tovább működni azon irányban, mely intézetünket mai posztójára emelte.

Ezen indokok késztetnek bennünket azon indítványt a t. közgyűlésnek előterjeszteni, méltóztassék elhatározni, hogy: az aradmegyei takarékpénztár részvénytőkéje 500 drb uj 200 frt névértékű részvény kibocsátása által 100,000 frtról 200,000 forintra emeltessék, hogy tekintettel a részvények mai 1050—1100 frtig terjedő árfolyamára, az uj részvények az alább előterjesztett feltételek mellett 750 frt árfolyamon bocsájtassanak ki, és hogy az ekként árfolyamodó 375,000 frtból 100,000 frt a részvénytőkéhez, 275,000 frt pedig az uj részvények kibocsátásával járó tényleges költségek levonása után a tartaléktőkéhez csatolhassék.

A részvénytőke e szerint 200,000 frt lenne, a tartalék-alap pedig, az idei üzletév várando dotatiójával a 400,000 frtot elérné, sőt meghaladná.

Ha méltóztatik ezen indítványunkat elfogadni, akkor a kibocsátás eszközölését következő módokat mellett indítványozzuk:

A kibocsátandó részvényekre részvényes tarthat igényt, még pedig olyképen, hogy minden lebélyegzés végett bemutatandó régi részvényre egy uj részvény, egy régi utalványra (fél részvénynek megfelelő) egy uj részvény fele esik. A régi utalvány e szerint, amelyre az elővételi jog gyakoroltatott, egy uj részvény kiadása ellenében bevonatik.

Ez elővételi jog 1892. évi december hó 30-tól kezdve 1893. évi január hó 10-ig a részvények vagy utalványok bemutatása mellett érvényesítendő.

Azon részvényes, a ki ezen jogot a kitűzött határidő alatt nem gyakorolta, elveszti elővételi jogát. Az ily módon netalán fennmaradó részvények az azokra reflectáló előjegyzők között az igazgatóság által arányosan osztandók fel.

Előjegyző tartozik az elővételi jog gyakorlása alkalmával (1892. december 30. és 1893. január 10. között) 150 forintot, a hátralékos 600 frtot pedig a következő részletekben és pedig: 1893. február 1-től 1893. február 15-ig 200 frtot, 1893. márczius 1-től 1893. márczius 15-ig 200 frtot, 1893. április 1-től 1893. április 15-ig 200 frtot, 1893. január 1-től a befizetés napjáig számított 5 százalékos kamatokkal és a fokozatos bélyegilletékekkel együtt fizetni.

Régi utalványokra ugyanezen feltételek és módok mellett az elővételi jog gyakorlásánál 75 frt, azután pedig a fent kitűzött határidőn belől 3 részletben 100—100 frt fizetendő.

A befizetés egyszerre is teljesíthető.

A kitűzött határidőkön túl teljesített befizetések után 6 százalékos késedelmi kamattal számoltatik.

Azon előjegyző, aki 1893. évi június hó 1-ig a befizetéseket nem teljesíti, elveszti az elővételi jog gyakorlásával szerzett jogait és az általa befizetett összegeket. Ugy ezen összegek, valamint a részvényeknek az igazgatóságra bízott szabad eladásából részvényenkint 750 frton belül befolyó összeg — a tartalék-alap javára esnek.

Az uj részvények birtokosai 1893. évi január hó 1-től kezdve az üzleteredményben, valamint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részesnek.

Ezen művelet keresztülvitelével kapcsolatban az alapszabályok 3. §-a is módosítandó, míg a többi szükségesnek vélt módosítások előterjesztését a legközelebbi közgyűlésnek tartjuk fenn.

Felkérjük a t. közgyűlést, méltóztassék ezen javaslatunkat elfogadni és a művelet keresztülvitelével az igazgatóságot megbízni.

S z a t h m á r y Gyula alispán üdvözlő jelenti, hogy az igazgatóság javát megfelelő az in

tézet eddigi intenczióinak, mert az volt a részvényesek egyetemének, s az igazgatóság-nak célja, hogy az intézet iránt fokozódó bizalomnak alapja gyarapodjék. Ezt tette az intézet a tartalékalap megfelelő dotációjával, úgy, hogy az jelentékeny összegre, 130,000 frtra emelkedett fel. Az igazgatóság a rész-vénytőke felemelése alkalmával gondoskodott a részvényesek elővételi jogáról is, s a han-gulatból ítélve azt látja, hogy a javaslat a közgyűlés tetszésével találkozott.

A tárgyhoz csak **Rosenberg Miksa** szólt, ki konstatálja, hogy a pénzintézet az, mely legnagyobb tartalékalappal rendelkezik. Maga részéről a javaslatot teljes mértékben pártolja, s még csak arra kéri a közgyűlést, hogy az elnöknek, s az igazgatóságnak eddigi fáradságtalan buzgalmaért jegyzőkönyvi köszö-netet szavazzon.

Miután ezt a közgyűlés egyhangu tet-széssel elfogadta, elnök az igazgatóság javas-latát határozatként mondja ki.

Következett a napirend második pontja, az alapszabályok 3. §-ának megváltoztatása, melynek régi szövegét a részvénytőke na-gyobbitásával megfelelően módosították, mit a közgyűlés elfogadott.

Az ülés fél 4 órákor ért véget.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órákor 769.0 mm., délután 2 órákor 766.4 mm. Hőmérsék: reggel 7 órákor C° — 9.4, délután 2 órákor C° — 8.0. Szél iránya és ereje: reggel 7 órákor K. 2, délután 2 órákor DK. 3. Felhőzet: reggel borult, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0.

Az aradi postalopás.

— Ujabb részletek. —

Tegnapelőtt, a mikor még csak hihetetlen hírként süttogtak Aradon a postalopásról s a mikor mi magát a száraz és szomorú tényál-lást megirtuk, senkinek sem jutott eszébe olyan dolgokkal foglalkozni, a melyek horderejük-ben tulterjednek a tettes kinyomozásán.

De ma már, a midőn a 7360 frt 87 krral terhelt vasládával odébbállott a tettes, mindin-kább előtérbe nyomul a kérdés, hogyan lehet-séges, mikép fényes nappal lopás történjék egy közhivatalban? A postaigazgatóságnak határozottan köteletségében áll gondoskodni arról, hogy egy olyan városban, mint Arad, a hel a posta forgalma százazrekre rug, a pos-tahivatal folytonos fegyveres őrizet alá he-lyeztessék.

A postarablás ügyében a tegnapi napon is erőlyesen folyt a tapogatódzás. Már kihall-gatta **Nyáry Béla** alkapitány a postai al-kalmazottakat és az elbocsájtott szolgákat csaknem kivétel nélkül. A rendőrség egész nap házmotozásokat fogatosított, a nélkül azonban, hogy csak látszólagos eredményt is ért volna el.

A törvényszék részéről is megindult teg-nap a vizsgálat. **Pagubá Vazul** vizsgáló-bíró és **Parócz György** kir. ügyész tegnap délelőtt megjelentek a lopás színhelyén s kon-statálták, hogy az egész terrenum igen alkal-mas a lopásra.

A nagyváradai postaigazgatóság részéről **Csátáry Pál** helyettes postafelügyelő ér-kezett Aradra s indította meg a közigazgatási szakvizsgálatokat.

Jól informált, de nem hivatalos körökben az a nézet van elterjedve, hogy míg a posta-tiszt a főpénztárat bezárta, az alatt csuszott le a tettes a terembe, a hol a posta-láda elhelyezve volt s így, mikor magát be-zárta egyedül maradt, látott munkához. E feltevés mellett bizonyít az a körülmény is, hogy a kulcs a szoba ajtajába belülről volt betéve.

Mint a késői órákban értesülünk, a rend-őrség éjjeli nyomozása nem várt fordulatot adott a dolognak, a mennyiben a tettes-nek már nyomában vannak.

Időjósítás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— December 30. —

Száraz.
Hideg.
Keletem csapadék.

Berczik Árpád.

— A Garai-pályázat nyertese. —

Táviratban adta az „Aradi Közlöny”, hogy a Garai-féle vigjátékpályázat 1500 frtos pályadíját **Berczik Árpád**, a kiváló író nyerte el **Maidivát** című pályamű-vével.

Ez alkalmából a „Bud. Hir.” a következő, érdekes apróságot közli:

Szerda este hét órákor a következő rövid jelentés érkezett be szerkesztőségünkhez:

A Garai-féle vigjátékpályázat bíráló bizott-sága ma 5 órákor tartott ülésén, a kitűzött 1500 frtos jutalmat hosszabb eszmecsere után szótöbbséggel a 27. számú, **Maidivát** című pályaműnek ítélte oda. A jelíges levél felbontatván, abból **Berczik Árpád** neve tűnt elő. A bizottság még egy ülést fog tartani, a melyen elkészíti a pályázati jelentést és azt néhány nap múlva köz-teszi.

A jelentést zsebreavágtam s kimentem **Berczik Árpád**hoz, a lakására. Jó ismeretségben va-gyunk, s bármikor bejuthatok hozzá. Ezuttal azt vettem ürügyül, hogy én vagyok megbízva a Budapesti Hirlaptól, hogy a karácsonyi számban megjelent tárczáért járó tiszteletdíjat átnyújtsam. Rögtön szívtart dugott a számba, a magába is, s a korcsolyázásról kezdtem beszélni. **Berczik** na-gyon szórakozott volt, s engedett beszélni. A kor-csolyázásról áttértem az irgalomra, s hirtelen így szólék:

— Igaz, ma dől el a Garai vigjáték-pályázat sorsa. Most van az ülés. **Berczik** ur nem pá-lyázott?

Berczik fölkel ahintaszékből, az ablakhoz lé-pett, s szóla:

— Ó dehogy! Én már túl vagyok az ilyes-miken. Nincs türelmem bevárni a bírálatot. Ha darabot írok, azt akarom, hogy rögtön előadják. Nem hallott az eredményről?

— A **Princz Boriska** című vigjáték nyerte meg. Egyhangulag annak adták oda.

— Ki írta?

— Valami Szegedi Mátyás nevű vidéki szí-nész. Új ember, új csillag.

— Képzem! Nem bizom ezekben az új csillagokban. Nagyon hamar lefutnak az égről. Mindjárt mondtam, mikor a bírálók névsorát ol-vastam... excentrikus emberek... csak a napi értéket, nem a belbecset fogják tekinteni.

— Ugy van!

— Ezért nem is pályáztam. Mit tud meg?

— A pályázat eredménye különben gyaláza-tos. Egyik munka selejtesebb, mint a másik, gy-a-korlatlan kezdők dadogása...

A szituáció remek volt. Tudva **Berczik** tit-kát és tudva azt, hogy **Berczik** nem tudja, hogy én mindent tudok: menyei élvezet volt nekem ez a beszélgetés. Mikor már konstatáltuk, hogy nemcsak szindarabot írni, de egyáltalán írni se érdemes Magyarországon, elővettem a fentebbi hír kéziratát s átnyújtottam **Berczik**nek.

Őnök azt hiszik, **Berczik** elájult? Dehogy! Nyugodtan átolvasa a hirt s szóla:

— Köszönöm! Ezt a szituációt legközelebb vigjátékkilag fel fogom használni.

Szó se volt arról, hogy a beszélgetést vissza-gombolyítsuk, hogy tehát érdemes szindarabot írni, hogy a bírálók mégis a belbecset tekin-tették s nem excentrikus emberek s végre, hogy **Berczik** mégis pályázott.

Természetes: **Berczik** jónak találta a darab-ját s ezért nem lepte meg az, hogy —tényleg jó.

HIREK.

December 30. Péntek. Róm. kath. naptár: Anizia. — Protestáns naptár: Anizia. — Görög-keleti naptár (de-cember 18.): Sebestyén. — A nap két 7 óra 49 perc-kor, nyugszik 4 óra 16 perckor.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van kedden és szom-baton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Holységi: [polgári iskola, földmunka].

December 31. Tüzes Béla gyermekgyilkossági ügyé-nek végtárgyalása a törvényszéknél.

Január 9. Aradmegye köztörvényhatósági bizottsá-gának évnagyvadás közgyűlése délelőtt 9 órákor.

Január 29. Kamarai tagválasztások a megyében.

— **Sylvester**. Holnap köszönt ránk az ó esztendő utolsó napja, a melyet ősi szokás

szerint vigan, gond nélkül szokott megülni az egész emberiség. Mulatozás zaja közt csukja be szemét a haldokló év s pohárcsengés, ze-neszó mellett szökken be az új esztendő első napja. Aradon már eddig is egész csomó Syl-vester-mulatság van kitűzve. De meg fognak telni a templomok is. Holnap déntán 6 óra-kor lesz a minoriták templomában az ünne-pélyes „Te Deum”, melynek végeztével kör-menet tartatik, majd **Csák Csirjék** lelkész mond alkalmi beszédet. Holnap tartatnak meg a szokásos ujévi tisztelegések is **Fábián László** főispán, **Szathmáry Gyula** alispán, **Sallacz Gyula** kir. tanácsos, polgármester s a többi hivatalfőnél. A közönség pedig már is ezerszámra küldözi a vizitkártyákat ezzel a négy, sok boldogságot és szerencsét kívánó betűvel: b. u. é. k!

— Az ezüst pénzek. Aradváros tanácsa a következő közérdekű hirdetményt bocsátotta ki: Tájékoztatul tudomásul hozzuk, hogy a ausztriai ezüst értékpénz, nevezetesen a 45 frtos pénzláb szerint vert 2 frtos, 1 frtos és 25 kros érmek addig, míg törvényes intézkedés nem tétetik, teljes értékükben törvényes fize-tési eszközt képeznek s mint ilyenek forga-lomban maradnak. Ellenben a pengőpénzláb szerint vert ezüst érmek, azok, melyek csak 1892. évi december 31-ig fogadtatnak el fi-zetésül vagy felváltásként, ezen érmek az 1850. év előtt vert tallérok, féltallérok, husza-sok, hatosok, korona-tallérok, fél és negyed tallérok. Aradon, 1892. december 24-én. A városi tanács.

— A megyei lovassági laktanya építési költségeinek fedezésére Aradmegye törvény-hatósági bizottságának közgyűlése a jövő évre 31,531 frt megyei pótdót vetett ki. A közgyű-lés ezen határozatát a belügyminiszter a pénz-ügyminiszter és miniszterelnökkel egyetértőleg jóváhagyta. Ezzel kapcsolatban megem-lítjük, hogy a laktanya ács munkáira 60,000 frtért **Wollák József** vállalkozott.

— A Dományi-alapítvány kiosztása. **Sallacz Gyula** kir. tanácsos polgármester a napokban osztotta ki a Dományi-téle alapít-vány 100 frtnyi kamatait. Az alapítványból **Mahli József** árva, özv. **Kis Mihályné Pál** fia, özv. **Kormos Odönné Odön** fia és özv. **Sebestyén Istvánné Odön** fia és özv. **Kenderecsy Lászlóné József** fia részesültek egyenkint 20—20 frt segélyben.

— Fényes jégünnepély az aradi korcsolya-pályán. Az aradi korcsolyázó-egylet választ-mánya tegnap délben ülést tartott, melyen **Parócz György** elnöklete alatt jelen voltak: **Boros Vida**, **Tedeschi Viktor**, **Telmányi Emil**, **Lejtényi Sándor** és **Vannay Gyula**. **Tedeschi Viktor** igazgató előterjeszti, hogy **Emmerling Adolf** buda-pesti kereskedő cég ajánlatot tesz az egye-sületnek, hogy tüzjatekkal egybe-kötött fényes ünnepélyt rendez mérsékelt belépti-díj mellett. A választmány helyeslőleg tudomásul veszi s megbizsa **Tedeschi** igazgatót érintkezésbe lépni **Emmerling**-gel. Továbbá **Pollák Oszkár** impresszário tesz ajánlatot, hogy **Frey Lipót** és neje korcsolya-művészeket lehozza Aradra az egye-sület jégpályáján művészetüket bemutatni szintén mérsékelt belépti-díj mellett. A vá-lasztmány ezt is tudomásul veszi azon hatá-rozattal, hogy a bruttó-jövedelem felét átén-gedi a művészpárnak, de a plakátok és hir-detések költségei azokat terheli, míg a zene költségeit az egyesület viseli. Kedvezőtlen idő esetén kárpótlásról az egylet nem kezeskedik. Egyébként **Tedeschi** igazgatót bízták meg, hogy az impresszárióval levelezésbe bo-esátkozzék.

— Az új pénz. A koronák hivatalos alakját tegnap írta le a pénzügyminiszterium a Buda-pesti Közlöny-ben. Látásból itt Aradon pri-vátismeretséget már nagyon sokan kötöttek velük: most bemutatják őket hivatalosan. Min-den fizetés, a melyet oszttrák értékekben kell tel-jesíteni, leróható immár koronákban is, a

elyekből egy husz koronás darab tesz tíz forintot. Ugyanez a mértéke a nikel és bronz-érmeknek is, a melyekből az egykoronás ötven, a husz filléres tíz és a két filléres egy krajczárall egyenlő értékű. Mindezek váltópénzek, tehát csak korlátozott fizetési erejűek. Az egykoronásokat csak 25 frt, a nikel-érmeket csak 5 frt és a bronzérmeket csak 50 kr erejéig tartozunk elfogadni. Az állami és egyéb közpénztárak ellenben korlátlanul elfogadják az egykoronásokat és öt frt erejéig a nikel- és bronzérmeket. Az osztrák veretű érme Magyarországon épp oly forgalomképesek, mint a magyarok. Ez idő szerint úgy Magyarországon, mint Ausztriában még csak a huszkoronások vannak forgalomban. Az egyes érmeke forgalomba kerülését a pénzügyminiszterium esetről-esetre közölni fogja.

— **Következetesség.** A nagylaki kerületben az ellenzéki apostolok a héten folytatták körútjukat. Cs.-Palota, Királyhegyes, Köveg, Földeák voltak a soron a szónokokat mindenütt „szívesen” meghallgatták, mint azt az aradi szélbéli lap legutóbb írta. Az illető lap tudósítója a szabadelvűpártra czélozva így kezd: „Eddig még minden csendes.” „A kormánypárt nehezen mozdul.” — De hiszen a múlt héten meg egyre mentek a sürgönyök Budapestre, hogy mit nem cselekszik a kormánypárt a nagylaki kerületben. Hát hogy lehet most már itt eligazodni? Ez a következetlenség valószínűleg feltűnt már a niki választóknak is és találnak benne annyi humort, mint a Justh Gyula népies adomáiban és hasonlataiban, melyekkel a választókat hangolja.

— **Az új honvéd tartalékos tisztek.** Ő feltege tartalékos hadnagyokká nevezte ki a 8-ik honvéd-gyalogezredben Putnik Bélát, Bezzerján Milutint, Besser Jánost, Felster Aladárt, Bozán Dömét és Barbósz Gézát, a 3-ik honvéd-huszárezredben pedig Vársárhelyi Józsefet.

— **Telepes ügy.** A telepesek sorsának enyhítése céljából a telepes községek jegyzői legközelebb ismét értekezni fognak.

— **Katonai hírek.** Lusztig Gyula csász. és kir. 83. gyalogezredbeli főhadnagy hat hónap tartatra Aradra szabadságot tartott. Tüdőse Béla aradi tartalékos hadnagy áthelyeztetett az utászezredhez. Stiasny Vilmos 33. gyalogezredbeli számvivő altiszt a raguzai hadmérnökkari igazgatósághoz osztatott be.

— **Irányi síremléke.** Békés városa, melyet Irányi Dániel huszonhét esztendőn át képviselt az országgyűlésen, mint nekünk írják, ezer forinttal fog hozzá járulni Irányi Dániel síremlékéhez. Az erre vonatkozó indítványt már beadták a legközelebbi városi közgyűlésen, kétségkívül egyhangulag fogják megszavazni.

— **Életveszélyes baleset.** Ilie János 56 éves földmives tegnap saját vigyázatlansága folytán oly szerencsétlenül zuhant le Miklósfőcse 33. számú házának padlásáról, hogy életveszélyes belső sérüléseket szenvedett. A helyszínén Leitner Ernő dr. kerületi orvos és Jókó Béla rendőrfogalmazó jelentek meg. A baleset áldozata élet és halál között lebeg.

— **A temesvári villamos telep ügye.** Temesvár városa, egy közgyűlési határozat értelmében, 200,000 forint megvásárolta az odaváló villamos világító telepet. Ez ellen a vásárlás ellen a törvényhatósági bizottsági tagok egy része felebbeszét adott be a belügyminiszterhez, s kérte annak megsemmisítését. A belügyminiszter leirata tegnap érkezett le a városi tanácshoz, melyben arról értesíti, hogy a villamos világító telep megvétele tárgyában hozzá fölterjesztett közgyűlési határozatot, a kisebbség által fölterjesztett felebbezés elvetésével, jóváhagyta. E szerint a telep 1893. január 1-vel a város tulajdonába megy át.

— **Műlek Lajos talizmánja.** A „Maros”-ban olvassuk: „Egy nagylaki asszonynak a testvére egy kis követ küldött Jeruzsálemből. Az asszony talizmánként tartogatta a követ s meg is próbálta, hogy csinálja-e haupttrefft a lutrin annak a kőnek a birtokában. Nem nyert. Azt mondták aztán neki, hogy próbálja ki a kő varázserejét. Műlek en, adja neki. Ha megválasztják Műleket képviselőnek, akkor bizonyosan van ereje a kőnek. Az asszony csakugyan odaadta a követ Mű-

leknek s most kíváncsian várják Nagylakon, hogy mit tud a jeruzsálemi kő.”

— **Jégtermelés.** Aradváros az új vágóhíd jégszükségletére az élővízcatorna mellett nagymennyiségű jéget termelt. A vágóhídi jégverem megtöltéséhez ma látnak hozzá.

— **A baka-iskolából.** A baka-iskolában tudvalevőleg óriás fáradságba kerül a civilizálatlan nyelvű fickókat az idegen nevek megtanítani. A legvágatlanabb nyelvű papagáj nem tanul nehezebben, mint ezek. Különösen az uralkodóház tagjainak nevére nagy baj őket megtanítani.

Egy bakát oktatott minap egy hadnagy: hogy hívják a király nagybátyját!

— Seiner Kaiserliche Hoheit Erzherzog Albrecht.

Kérdi másnap, hogy tudja-e még.

— Tudom! dülleszti ki mellét a baka.

— Hát mondd!

— Száner Káner...

— Nos, nos?

— Sechster zug, halb rechts!

— **A kovácsházi ispánság beszüntetése.** A m. kir. pénzügyminiszter a kovácsházi ispánságot december 31-ével felosztatja s a m. pécskai ispánsághoz csatolja.

— **Kutya-kedv.** Münnich István faczér pinczérnek kutya kedve szottyant tegnapelőtt éjjel. Leitta magát a sárgaföldig, úgy támolygott be egy kávéházba, a hol óriási botrányt csinált s összetört mindent, a mi keze ügyébe akadt. A széles kedvű mulatozót a rendőrség szállította be a városbába jőzanitójába.

— **A községi jegyzők érdeke.** A belügyminiszter jóváhagyta azokat a módosításokat, melyeket Csanádmegye törvényhatósági bizottsága a községi jegyzők nyugdíjintézetének szabályrendeletén eszközölt volt. E szerint már most a jegyzők sokkal előnyösebb föltételek közt fognak nyugdíjaztatni, mint a hogy történt volna ez a régi szabályzat alapján.

— **Pályázatok.** A zalaegerszegi kir. járásbírósnál aljegyzői állás 2 hét alatt. A szegedi kir. adóhivatalnál IV. oszt. adótisztai állás két hét alatt. A m. kir. kereskedelemügyi miniszterium központi számvivőségénél számtisztai állás január hó 31. A veszprémi kir. törvényszéknél segéd-szolgái állás 4 hét alatt.

Egyletek, Társulatok.

— **Az aradi „Philharmonia-egyesület” f. hó 30-án pénteken d. u. 6 órakor választmányi ülést és 8 órakor zene-próbát tart, melyre a tagokat ez uton hívja meg az elnökség. Az ülés és a próba a polgári finiskola dísztermében tartatik meg.**

Mulatságok.

Farsangnaplár:

December 31. Vasuti tisztviselők Szilveszter-estélye (Indóház).

December 31. A tiszti kaszinó Szilveszter-estélye (Várban).

Január 6. Az izraelita nőegylet tombolával és műkedvelő-előadással egybekötött táncestélye (Fehér Kereszt).

Január 7. A „Maros” evezős-egylet fényes bálja (Fehér Kereszt).

Január 7. Waggongyári munkások bálja (Városligeti vendéglő).

Január 7. Jótékonyozó táncestély Pankotán (Fehér Kereszt).

Január 14. A második irodalmi és zeneestély (Fehér Kereszt).

Január 15. Ipa-osifjak táncvigalma (Iparos-ház).

Január 22. A szabók szakegyletének bálja (Nagy Lajos tancsterme).

Február 4. A szegénytanulókat segélyező eylet bálja (Fehér Kereszt).

— **Regatta-bál.** A „Maros” aradi evezős egylet fényes farsangi mulatságára erősen folynak a készülődések. Ez lesz a szezon legszebb, legnagyobb vigalma. Figyelmeztetjük az érdeklődőket, hogy karzati jegyek Mészáros Tivadar alügyésznel kaphatók.

— **Mulató hadastyánok.** Az aradi hadastyánegylet e hó 31-én este 6 óráig Gyula vendéglőjében Szilveszter-estélyt rendez, melyen a közönséget is szívesen látják. Belépti díj nincs, de adományok az egylet rok-kant és beteg tagjainak felszolgálására köszö-nettel fogadtatnak.

Színház.

A színház műsora:

December 30. (Péntek) Az aranyember, Jókai drámája.

December 31. (Szombat) A peleskei nótárius, bohózat.

Orpheus az alvilágban.

— Decz. ber 29. —

Follinuszné beteg. A műsor minden nap változik. A Danis effek helyett az este Orfeusz adatott, ma pedig az Idegeksek premier-je marad elshelyette az Aranyember meg, ha ugyan a körülmények megengedik.

Az esti előadás jól mulattatta a publikumot. Lehetőleg megtette minden színész a magáét és mókázott többet, mint a mennyit kellett volna. Ennyit az előadásról.

Most pedig önhöz fordulunk, tisztelt szerkesztője a színlapoknak, a ki igen talentumos, jókedvű uri ember és remekül ért ahhoz, miként kell vigjátékokat teremteni az unalmas színházi plakátokból is. A ki nem hiszi, olvassa el az Orfeusról kiadott színlapot, mely csak úgy hamzseg a kedélyesnél kedélyesebb epithetomok egész tárházától. Ime, néhány mutatvány: „Jupiter, Olymp parancsnoka, a villám- és menydörgés gyártója, volt takaréktári főpénztáros, különben felvidéki inséges.” — „Juno, neje, szabadalmazott Xantippe és masamódie.” — „Orfeusz, zenedei igazgató Thebeben és Kurticson.” — „Euridike, neje, egy ábrándos bus hölgy.” — „Styx Jankó, mint spanyolviasz arkádiai ex-király és színgazgató aspirans.” — „Cupido (lásd Ámor) fiatal végrehajtó.” — „Dianna, özvegy jáger hölgy.” — „Minerva, a bölcsesség istennője, táblai kiadó.” — „Hebe, pinczérnő az Olymp-bani uri bundában.” — „Bachus, korecsmáros „Az ügyvédi kamarához.” — „Sasturina, egy lézengő ritter és színházi trombitás, különben szerelmes.” — „Apolló, alkalini költő Ecseden.” — „Morfeusz önkényes veterán tüzőltő és literátus” — stb. stb. Hát lehet, hogy mindezek igen szellemes dolgok, a mit mi sem akarunk kétségbe vonni, de Arad nem Ecsed, annál kevésbbé Kurtics. Ez utóbbi két helyen talán megköszönnék a színlap ilyen nyakatekert, viczes elmagyarázását, de a mi közönségünk hálátlan a színlapszerkesztő ur e fajta talentumával szemben s hála helyett inkább bosszankodni szokott. Az izléstelen rögtönzések és még izléstelenebb élceket a színpadon megszoktuk ugyan már, de nem akarjuk ugyanezeket a színlapok szövegezésében is megszokni. Hagyják azokat úgy, a hogy a szerzők megcsinálták, higgyék el, elég jól vannak azok megszerkesztve s bármily ócskák is, egyáltalán nem szorultak rá a modern vicczelődés által sugalmazott pótcenzurára.

— **Pótszezon Aradon.** Leszkay Andor, színházunk új igazgatója, — kinek aziránti kérvényét, hogy a három évre szóló szerződés már jövő virágvasárnaptól lépjen életbe, a színiügyi bizottság elfogadta, — mint halljuk, egy virágvasárnaptól egész május hó 1-éig tartó pótszezonban óhajta társulatát az aradi közönségnek bemutatni, mi kétségtelenül nagy előnyére válnék úgy neki, mint a városnak, mely a meleg napok beálltaig mindenha szorgalmas látogatója a színháznak.

Táviratok.

Ráth főpolgármester állapota.

Budapest, decz. 29. (Saj. tud. táv.) Ráth Károly főpolgármester állapota egyenletesen halad a javulás felé. A mai napnak már legnagyobb részét ágyon kívül töltötte; étvágya jó s ereje kezd visszatérni.

Kolera.

Budapest, decz. 29. (Saj. tud. táv.) Ma a fővárosban sem kolerabetegedés, sem koleranalózás nem fordult elő.

A nagyváradi asszonyháboru.

Budapest, decz. 29. (Saját tud. táv.) A nagyváradi asszonyháboru mind mulatságosabb jelleget ölt. Hieronymi rendelte a lehető legigazságosabb, mert egy felekezetnélküli intézményt, amelybe gondatlanul bele vitték a felekezeti viszályt, megóva ettől a veszedelemtől, meg akar

menteni a társadalomnak. Hogy persze az ellenzéki tagok ebből is Tisza-ellenes affairet csinálnak, az természetes.

500 frt korteskedésért.

Budapest, decz. 29. (Saj. tud. táv.) K r a u s z Lajos lipótvárosi jelöltet párt-irodájának vezetője, B e d ő Sámuel be-pörölte 500 frtig a választásnál kifejtett tevékenységeért, miután Krausz a fizetést megtagadta. A tárgyalás még az új választás előtt lesz.

Feischl bukása.

Debreczen, decz. 29. (Saj. tud. táv.) F e i s c h l bukásának híre tultott. A nemzeti bank csak 40,000 frtig van érdekelve. A bukást Feischl sógora S o n n b e r g (Bpest) idézte elő. Feischl nagy magánvagyonra remélhetőleg a csődöt elintézheti.

Wekerle Bécsben.

Bécs, december 29. (Saj. tud. táv.) W e k e r l é t ő Felsege a kihallgatások előtt külön kihallgatáson fogadta délelőtt. Délben Wekerle ismét fogadtatott. — W e k e r l e ma hosszabban értekezett K a u t z kormányzóval.

A püspöki felterjesztések.

Bécs, december 29. (Saj. tud. táv.) A N. Fr. Presse magas egyházi kézből a következő értesítést nyerte: A püspöki konferencia határozatából készitendő három fölterjesztés a pápához, királyhoz, és a kormányhoz munkában van. A pápának kifejtik, hogy tekintettel kell lennie az egyházi kérdések megoldásánál arra, hogy országunk lakossága nem tisztán katolikus, csupán 52 százaléka, ezért ránk egészen katolikus államok chablonja nem alkalmazható. Remélhetőleg ezen körülmény hangsúlyozása engedékenységre bírja a pápát. A püspökök az a n y a k ö n y v e k á l l a m i v e z e t é s e l l e n n e m t e s z n e k k i f o g á s t, csupán hogy az több millió költséget fog okozni, anélkül, hogy a könyvek hitelessége iránt a maihoz hasonló garanciát nyujtania. A z s i d ó k r e c z e p c z i ó j á t n e m e l l e n z i k, csupán egyházi szempontból ellenzik azon módot, hogy keresztények lehessenek zsidókká. A polgári házasság ügyében a pápa álláspontja a régi: meg lehet tűrni. A kath. autonomia kérdésében elvben elfogadják S c h l a u c h váradi püspök indítványát, ezért katolikus gyűlés összehívását s az izgatás átvitelét a népbe idő előttinek tartják. A pápát nagyon bántotta azon állítás, mintha ő a hármasszövetség miatt nem lenne engedékeny irántunk, a mikor legjobb indulattal viseltetik. A primás még a költségvetési vita előtt várja a pápa biborkalapot hozó küldöttét. A vita alatt pedig nyilatkozni fog római utazása eredményéről a főrendiházban.

A Panama-botrány.

Pétervár, decz. 29. (Saj. tud. táv.) A „Novoje Vremja“ kijelenti egy cikkében, hogy a Panama-botrány nagyon sokat elvett Franciaországnak, mint szövetségesnek erejéből, miért is Oroszországra nézve nem is képezhet megbízható támaszt. E cikk annál nagyobb föltűnést kelt, mert e lap eddig határozottan francziabarát-irányt követett.

Páris, december 29. (Saj. tud. táv.) A Panama-társaság letartóztatott igazgatóinak vallomásai és a feltalált okmányok kétségtelenné teszik, hogy a főügyész a kamara összeülése után legalább is 70 képviselő és szenátor mentelmi jogának felfüggesztését fogja kérni.

Robbanás vigyázatlanságból.

New-York, decz. 29. (Saj. tud. táv.) A Tunnell Company műhelyeiben, Long-Islandban, dinamitrobbanás történt, mely több munkást megölt. A robbanás vigyázatlanságból eredt.

Közigazdaság.

Szeszüzlet.

— Deczember 29. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 50.50, kesznyben 51.— hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén

Budapest, 1892. deczember 29.

Magyar aranyjáradék 6%	—
Magyar aranyjáradék 4%	114.25
Magyar papíráradék 5%	100.50
Magyar vasnti kölcsön	121.50
Magyar keleti vasuti államkötvény I. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasuti államkötvény II. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasuti államkötvény III. kibocsájtás	119.25
Magyar földtehermentesítési kötvény	—
Magyar földtehermentesítési kötvény záradékkal	—
Temes-bánati földtehermentesítési kötvény	—
Temes-bánati földtehermentesítési kötv. záradékkal	—

Aradvárosi

Évadbérlet
89. szám.

színház.

Havibérlet
szület.

ARANYEMBER.

Regényes dráma 5 felvonásban. előjátékkal, 7 képben.
Írta: Jókai Mór.

Kezdeté 7 órakor.

Idegének névsora Aradon.

— Deczember 29. —

Fehér Kereszt szálloda: Jakabfi Rezső hivatalnok, Petrozsény. Keiner Adolf szerkesztő, Temesvár. Rémmér József magánzó, Bécs. Deutsch Ede könyvelő Kecskemét. Joanovits Gyula magánzó, Budapest. Csik József kereskedő, Szeged. Gálfi Jenő gyáros, Szeged. Weisz B. gyáros, Szeged. Székely István magánzó, Nagyvárad. Tóth József aljegyző, Makó. Dr. Eötvös Károly ügyvéd, Budapest.

Vass szálloda: Staubesán J. igazgató. Zaránd. Binenstock Jakab kereskedő, Buttyin. Schlichting Károly gyáros, Temesvár.

Három Király szálloda: Danes Imre birtokos, Zsolna. Vasóczy Ferenc jegyző, Fakert. Mladin György jegyző, Silingia.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

Nyílttér.*

Első biztosító intézet katonai szolgálat idejére.

Ő cs. és kir. fensége JÓZSEF FŐHERCZEG védnöksége alatt, mint szövetséget.

Elnökség: 959 11—15

Báró Nikollits Fedor, ő nagyméltósága, cs. és kir. valóságos belső titkos tanácsos, a magyar főrendiház örökös tagja, az I. oszt. vaskorona rend lovagja, országgyűlési képviselő stb. stb., elnök.

Gróf Eszterházi Miklós, nagybirtokos stb. stb. alelnök.

Dr. Exner Ferencz Vilmos, cs. kir. udvari tanácsos reichsrathi képviselő, stb. stb., alelnök.

* Az ezen rovat alatt közlőekért nem vállal felelősséget a szerk.

Központi választmány:

Csikszentkirályi és krasznahorkai gróf Andrá Gyula, országgyűlési képviselő és nagybirtokos. Fried Lipót, gyártulajdonos és földbirtokos, Bécs belvárosi szegényügyi tanácsosa. Hollán Ernő, ő nagyméltósága, cs. és kir. altábornagy, cs. és kir. belső titkos tanácsos, a Lipórend birtokosa, a magyar főrendiház tagja. Josipovich Géza, országgyűlési képviselő és a képviselőház jegyzője. Markovits Kálmán, országgyűlési képviselő, közgazdasági bizottság tagja és nagybirtokos. Báró Nopcsa Elek, országgyűlési képviselő és közlekedési bizottság tagja. Nyáregyházi Báró Nyáry Béla, cs. és kir. kamarás, országgyűlési képviselő, a babérkoszorús tisztí érdemkereszt birtokosa. Sárvár-felsővidéki gróf Széchenyi Aladár, nagybirtokos.

Felügyelő bizottság:

Csávossy Béla, országgyűlési képviselő és nagybirtokos, elnök. Lobmayer János Ferencz, nagykereskedő, Budapest fővárosi törvényhatósági bizottságának tagja. Piufich Frigyes, köz- és váltóügyvéd. Dr. Szócs Ferencz, köz- és váltóügyvéd, az Elő-3 Pesti Hazai Takarékpénztár ügyésze.

Igazgatóság:

Dr. Münnich Aurél, országgyűlési képviselő, köz- és váltóügyvéd, a kassa-tornai vasúttársaság elnöke, egy Budapesti belvárosi takarékpénztár igazgató tanácsosa, a «Gizella» kiházasítási egyesületnek választmányi tagja, elnök. Busini gróf Keglevich Béla, cs. és kir. kamarás, a szab. osztr.-magyar államvasut igazgató tanácsosa, ügyvezető igazgató. Marek Arnold, a «Gizella» egyesület igazgatója, a bajos szent Mihály rend lovagja, ügyvezető igazgató. Perczel Dezső, országgyűlési képviselő, köz- és váltóügyvéd. Szerb György, országgyűlési képviselő, köz- és váltóügyvéd.

Az intézetnél 0—12 éves fiu-gyermekek lehet biztosítani.

Azon személy, ki valamely fiu javára biztosítást köt, az intézet tagjává válik és mint ilyen, részesévé lesz az alapszabályokban és a biztosítási feltételekben foglalt összes jogoknak és kötelesegeknek.

A legkisebb biztosítható összeg 200 frt; ezen összegtől kezdve minden 100-zal osztható összeg biztosítható.

Ha a biztosítottat a cs. és kir. osztr.-magyar hadseregbe vagy a hadi-tengerészetbe besorozzák, vagy béke idején a honvédséghez tényleges szolgálatra bevonják, úgy az illető tagnak, ha e körülményt igazolja, igénye van a teljes biztosítási összegre, illetve szabad választása szerint, a biztosítási tőkének megfelelő s a tarifában 100—100 frtonként kiszámított 1—3 éven át előre fizetendő, negyedévi vagy havi járadékra.

Azon tagok, kiknek biztosítottjait a katonai szolgálatra alkalmatlanoknak nyilvánították, cs. az összes befizetett díjak visszatérítésére birnak igényvel; a befizetett díjak visszafizetése a kötvény és az utolsó díjnyugta visszaadása mellett legkorábban azon év október 1-én történhet, melyben a biztosított a 21-ik életévét elérte.

A részjegyek kamatainak kifizetése a fennmaradó tiszta nyereség 60%-a az alapszabály 8. §-a értelmében évenként a tagok osztalék alapjának gyarapítására fordítatik.

A tiszta nyereségnek fentemlített 60%-a az összes osztalékcsoportok közt, az illető naptári évben esedékes és érvényben levő biztosítási tőkék arányában felosztatik, még pedig úgy, hogy minden biztosítási évfolyam esedékessége napján nemcsak a biztosított tőkék, hanem egy osztalékalap is, mely a tiszta nyereségből eredő gyarapítás és az előbbi évekből eredő gyarapításoknak kamatai által successive létesítetik, kerül kifizetés alá.

Az évi csoport osztalékalapja a katonai szolgálatra tényleg behívott összes biztosítottak közt szétosztatik azon év deczember 31-én, melyben ezek 24 életévüket betöltik, minden 1000 frt biztosított tőkére az osztalékalapból 700 frt esik.

Vezérügynökség Arad-, Békés- és Csanádmegyére:

TISZTI LAJOS,
Aradon, Perényi-utca 1. szám